

טביד למסור (שעורים בהסתכלות)

עולם הפוד
ראיתו בשבוע
זה בשעת
הכנוס
אשר בקרית
ענבים.

בני אדם
יוטבי השך בצריפין דקין, שלא תאר
ולא הדר להם, הפרוץ מרובה בהם על
העומד ואין שם מחסה כמעט מן הנור.
ואפילו תיניקות של בית רבן יושבים
צפופים בחדר אחד הנקרא "גו ילדים"
בלא גנה ובלא פרחינעם מסביב.

ובני נקל, בהמות דקות וגסות,
יושבים להם כבורגנים להכריז, בנית
הזמיה של אבנים, דירקבע ומקום
מנוחה, — מעשה פריץ ממש. באורוה
הנקיה המוקפת סרפף רחב ידים עומד
דות בקדושה ובטהרה פרותי-הבשו, יפה
פיות הללו, שזון כרסניות, דדגיות,
מטורבלות כבשל כבנות המורה ומסר-
רוח שער וונב כמטרוניותי-המערב רתי
אירנא. ועל כלל — ה. מ. שוריהפר,
בעל צורה, רחב המצח וכרסני, כמפור
גון מדור ישן להבדיל, בעל בעדו

ובחור כהלכה.
ובני הקבוצה מטפלים בבהמות
הכשרות כל הימים, פוסקים להם מזון
נות כלזוג צעיר אחר החתונה, מלעיטין
אותם מכל טוב, ולא עוד אלא שמדבי-
רים עמם בלשון הקדש (רק הרצאות
מדעיות מרצים להם בגרמנית...)
וקוראים להם בשמות בני אדם
כ"חברים וחברות" בשעת האספות,
ויתרון האדם מן הבהמה בדילב —
אין!...

וכשפנו אלי אחרים מחברי הסופר
רים בתמיה גדולה ובקשו פתרונים
לשאלה המורה זו על אדם ובהמה
בדילב, ספרתי להם מעשה נאה, הלצה
"טרוויאלית" באמת, — כמו שאמר
ד"ר שפיגל בנאומו היפה — אבל
נכונת.

מעשה באמריקאי אחד, בן-כרך,
שהוזמן אל קרובו בכפר. כשנכנס
לכיתו מצא את כל בני המשפחה, שהם
יושבים מסובין זבראשם — חזיר
גדול, במחילה. תמה האורה ושאל
מבעל הבית, במה זכה "דבר אחר" זה
לגדולה, שהוא יושב בראש השלחן,
וענה לו הכפרי הערל בהורותו על
החזיר: He is paying the rent
כלומר: הוא משלם את שכר הדירה...
(הוא היה מגדל חזירים).

גם הפרות בדילב, רבותי, משל-
מות את "שכר הדירה", והן הן שמשי
פיעות להם ברכה בבית ומרוב עשות
חלב ימכרו המאה וגבינה ליושבי ירו-
שלם, ע"כ מפנקים אותן, מחלקים להן
כבוד גדול ומעמידים אותן בראש
השלחן....

הוא אשר אמרתי: הפרות החול-
בות עומדות באורוה ובני הקבוצות
מושכים בעטיניהן ויש גורסים:
כעת וניחם....

* *

איני יודע אם בזכותם של תינר
קות בית רבן או בזכותה של קרן
הקימת או אולי בזכות שניהם יחד
נתישב הקב"ה והוציא סו"ם חמה מגר-
תיקה ונתן לנו לכבוד "חמשה-עשר",
שחל לחיות בר"ח אדר, יום קיץ מפיץ
זיו ונהורא מעליא.

ולמה אכחד? — כשראיתי
בבקר את תהלוכת בתי אולפנא לבית
הכרם ומחנה כבוד של ילדי ישראל,
בן פורת יוסף, טובע בים של ירק
ופרחים, כשהם מהלכין בשירה ובשורה
ארוכה וממושכה בחוצות ירושלם,
עיה"ק — לא שמחתי כ"כ על המחזות
המרנין הזה, כשם שנהניתי הנאה
משונה לראות את שכנינו מבני עשו
וישמעאל, שעמדו בשעת מעשה והבימו

עליהם בבחינת "ויחד יתרו". ואמרתי,
למה הדבר דומה? — משל לאשה זו,
שהיא מתקשטת בשמלתה החוישה לא
רק להנאתה אלא וביחוד כדי שתראינה
השכנות את שמלתה היפה ותת-
פקענה!...

ובשעה עשר בדיוק, כלומר באחת
עשרה ורבע-לפי השעון של קרן הקימת
שלנו, יצאנו ב"ה מירושלם לדילב;
נסענו בחברה נעימה, מתובלת בתבלין
של שיחה מלבבת וספורי אמן ופסל,
שיש בהם כדי להאדים אפילו רווקים
זקנים, היינו בבחינת "נהדרים בכבוד
על המרכבה" ועפים במכונית על כני-
פי ה"נשר" בלא כנפים. והנה, לא
אספר לכם הפעם ע"א הסדר של קבלת
הפנים הנהדרה, שעשו ב"כ קרן הקימת
לכל האורחים וגם לא אאריך לכם בדבר
הדרשות ותשעה קבין דברים שהעתירו
עלינו בכנוס זה, מפני שבודאי קראתם
זאת מעל עמודי העתונים שלנו, ואני
אספר לכם, כמובן, דק מה שלא קרא-
תם, כאשר אהבתם....

תחגיגה החלה, כנהוג, לא במילוי
דשמיא אלא בדברי סופרים שהם חברי
בים מדברי תורה. פתח אוסישקין בעל
השמחה בברכות והודאות לסופרים
ולאמנים ולשאר הבטלנים ולסוף מסר
לבעל המוסד בה"א חדיעה את התפי-

קיד המעציב להזכיר את החברים שהל-
כו לעולמם ולא קבלו כרטיסי הזמנה
לכנוס, מפני שהקול של הד"ר הנכבד
יפה למתים ולשוכני עפר, בידוע.
וכשהגיעה שעתו של ב"כ הקבו-
צה לברך את האורחים לא נמצא הבחור
בצריף כי היה בשדה. ואולם, אל תד-
אנו, רבותי, יחודי וביחוד מהקבוצות
לא יוותר חלילה על נאום, שנפל לידו
ומסתמא הזדרו ובא בלי נשמה לתת
לנו את ברכתו הקצרה והיפה, ואמנם
היה מה לשמע.

מתוך הצפיפות ודוחקא דכלא,
מחמת ה"סופרים", שצצו פתאום
בצריף ככמהין וכפטרויות אחרי הגשם
— לא יכלתי לצערי לרשם את כל פרטי
הנאומים וביחוד את כל ה"תכמות"
של השדר"ים שלנו בורשוי ובליטא,
שעלו על הדוכן זה אחר זה, ממש כמו
בקונקורס של שד"רים, ודומה היה
כאלו רצו להראות את כהם ובקיאותם
במקצע זה לפני אוסישקין. שכחו הנר-
אמים את עצמם וחשבו, כנראה, שהם
עומדים ומטיפים לפני הקהל בורשוי או
בברודווי אשר באמריקה ודברו נכוהה
גבוזה דברי התעוררות ותעמולה בפ-
טוס גדול, ומי יודע עד היכן היו מפ-
ליגים בדבריהם ובספורי המעשיות
שלחם, אלמלא לא קם ש. בן ציון

והעמידם פתאום על טעותם, ואגב רמו
להם כמו הרבי מקפוליה בשעתו, כי
שמענו דברים כאלה וידענו את
ה"קוניץ" הזה עוד לפני ארבעים
שנה....

והיוצא לנו מכל זה הוא:
שאמריקה יכולה לתת ואינה רוצה;
פולניה רוצה ואינה יכולה;
ליטא אינה רוצה ואינה יכולה.
ובמצרים — כך מספרים לי מגר-
בוה וממקור נאמן — נגש "מיליבוש",
שליח הקרנות שלנו במצרים, בזמן
האחרון אל אחד מנכבדי העדה והסור-
הרים הידוע בשם ב—ש, וכשהציע
לפניו זה האחרון אי אלו שאלות בד-
בר הקרנות ופעולתו בארצנו, ענה לו
"אלפי פיות" בועף ובצרפתית:
— Ce n'est pas pour les igno-
rants!

(דבר זה אינו לפי שכלם של הבורים!)
— ובכן, ענה הסוחר הנעלב, אין לי
מה לדבר עמך!...
* *

אחר נאומו האפריקני של קונסול
הספרדים אלמאליה נתבשר הקהל בשר-
רה טובה ונעימה כי הגיעה שעת הא-
כילה.
והסעודה, רבותי, כסעודת שלמה
המלך בשעתו, ומאכלי-חלב, כמובן,

כמו ביום סתן תורה. התיכת ביצה
והתיכת גבינה, מרק של חלב הבא
באטריות — "אוי, לוקשין לוקשין!"
כמו שמספר ז. אנוכי בהתפעלות ע"א
סעודתו של הרבי — ואחרון אחרון
חביב: מעשה אפיה הבא בגבינה וב-
שמנת, "קנישים" בלע"ז, מעין צפיחית
ברבש, מרגיש אני, שאטיל קנאה בל-
בות אלה שלא היו שם ולכן אהדל.
והכל — מתוצרת דילב, מעישי עטיני
הפרות להתפאה, ולא פת-קיבר חלילה
אלא פת חטין בירושלם, כראוי לסופר-
רים פרוליטריים בארצנו....

אנב שאלתי בשעת הסעודה את
אחד המסובין שבין הסופרים הצעירים,
שנקה את צלחתו ולא השאיר אפילו
לדרך ארץ. באיזה עתון הוא כותב.
נתבלבל קצת וענה לי בגמגום: "אני
לא... סופר, אני — אמן" — ואמנם
צריך אני להודות כי עפ"י אכילתו
הוא אמן בחסד עליון... וכשראיתי את
החבריא שלנו המתאבקים עם הצלחות
כרברי אחינו הספרדים: "שעת אכילה
שעת מלחמה", חשבתני בלבי שלו
היטיבו כל סופרינו לכתב וכל אמנינו
לצייר כשם שהצטיינו אצל השלחן,
הייתי מציע לפני קח"ק וגם לפני קרן
היסוד לערד להם כנוסים
כאלה פעם בחדש....

שכני הזקן, "מחוסר עבודה",
שישב לימיני שאלני בלחש "אב הכל
כשר", ועניתי לו אף אני בלחש, אם
שאל שאלות כאלו גם במלוגי הנויים
אשר ב"הילואן" במצרים או בחו"ל,
בשעה שהיה נוסע תדיר לשם, לרגלי
עסקי הבנק שלנו?...

ובין לנימוני ללגיטימה, משכני הזקן
לצדו ולחש לי: מ... מ... טה אהה
רואה כאן? לא, בתיב, לא נקיון אף
לא גנה קטנה, הידעת, הוא אוסר, ספור
גם של ישראל היכן בלה ונפסד? כאן,
בדילב ובנהלול, ובדגניה, וב... ב...
מימ"מחד יצא ספרי הטני על התישבות
בא"י... קראת את ספרי הראשון? יודע
אתה בכמה עולה לנו כירק חלב זה?
קרא את ספרי — ותראה.

ומצטער אני דק על חברי "המזד-
רחי" שלנו, שהיו יושבים בבחינת
"ויאכלו" ועושים את עצמם כאוכלי
הביצים שנפלו בגרלים ושאר ירקות
רואים את האפיקורסים הכורכים ליד
תא, ועיניהם כלות, ומרק הפגול לא
יבוא חלילה אל פיהם של המזרחי,
פשוט מחמת חשש של הכלים מי יודע,
הא? ... אנב, רק ברגע הזה הניע לידו
הגליון האחרון של הדרהעם, שבו מת-
מרמר העורך על הסעודה שלא היתה
בחוקת בשרות ועל "אשר יצר" ונטילת

ידיים וביצוע בזה. טעות היא בידי העורך הנכבד שלנו: הסופרים הלכו לבנוסא ולא לקנוסא... ורק בעלי הידמולקה שלנו יצא לתרבות רעה ואכל בפרהסיא ובלא נטילת ידיים ע"י גיורא או לעינים שכך רואות! והכל תחת הידמולקה התכולה שלבש הקב"ה בלביעה, לכבוד כנוסם של כופרים שהנייה להם והנייה גם לו. שנאמר: ויאכלו וישבעו, ויהזו את ה' בעצם השמים לטוהר...

סוד הסעודות לקיום החברה-קדישא של העם והמבחול...

* *

ואולם, עיקר שכחתי: בעצם הסעודה, הופיעו ארבעה מחברי הועד הלאומי, ממש כארבעת הטלאכים בשעתם. זכשעמדו והביטו על הסופרים, פנה אוסישקין לראש הועד הלאומי ואמר לו שהפעם נתקים בו הפסוק: והוא עומד עליהם. לא ידע כנראה אוסישקין, כי הקרקע של דילב נרשם על שם יליו, ולפיכך עשה זה כבעל בית אמתי וכאדם העושה בתוך שלו עמד ונאם נאום ברכה — הם אכלו והוא ברך בלי מזומנים... רצה, כנראה, גם ראש ועד העיר לדרש את דרשתו על ליפסקי ועל אוסישקין, ואולם בינתיים הביאו של השלחן קומיקום מלא מיים והדרשות נשתתפו...

ואולם, העיקר הוא ה צ לו... נדחקתי בכל כחי לצד אוסישקין כדי לשבת מול מכונת הצלום שעלתה בראש השלחן (הגם היא משלמת "שכר דירה" ?...), ואולם מה לעשות ורבו בקרבנו הסופרים הקופצים בראש.

לפי הסטטיסטיקה, שעשת אחד מתלמידי, נוספו בשנה זו לכותבי העתונים גם כותבי אדריסאות, כלומר, שהם נותנים לא חריים לכתב...

אומרים, כי צלמו את כלנו בשעת האכילה ואני הסחתי את דעתי עם שבני "מחוסר העבודה" ולא סדרתי את הדג המלוח שלי (עניבה בלע"ו) שהתנועע ביום הכנוס, כמו להכעים, אנה ואנה כמטולטלת השעון. אבקש מהצלם שאם ימצא חליפה את עניבתי לצד ימין יהפכנה לצד שמאל, כמנהג המקובל...

ובשעה שעמד בריינין לפני מכונת הצלום, עפ"י הזמנת הצלם, בכתר הלבו המעטר את ראשו היפה ובסיגר העבה אשר בידו, נדחק אליו "סופר" קטן, בן-שמי, ונכנס עמו ברברי שיתת. רצה הקטן, כנראה, להאציל מגדולתו על בריינין, וע"כ נטפל אליו ועמד במחיצתו בשעת הצלום, אלא שהצלם האכזר הלך ובקש ממנו "לקחת את הדרך", במחילה, ובריינין המסכן נשאר לבדו בתמונה...

ומפני שאני חסיד גדול לשוויון זכויות, כידוע, רואה אני חובה לעצמי לנגע גם בענין הסופרים שלנו. כנראה, היטב את פרשן הנכון של

אשרי אגודתנו שזכתה לקבוצה של סופרות, שהגיעו מכבר לשנות בירנה, וגם לשנות גבורה ואשרי העם שיש לו משוררת עברית כאלישבע, לשייר על חלוצי ישראל, ואולם אליה זו קוץ מכאיב בה. והא ראייה:

עתונאית אחת אדמדמת שבא גודחנו, וכתבה בעתוני חו"ל ספרה על עצמה, שבלכתה יחידית בלילות החשך בתוצות ירושלם היא נושאת פנס בידיה, כדיוגנס בשעת הצהריים, ואולם לא חליפה מפני שהיא עוורת, אלא בשביל שא חריים יראו את פניה היפים ויברחו...

ואולם אין זו תמונה אלא חטף. העיקר הוא נאומו של אוסישקין. הוא קיונו את מאמר חו"ל: בא' אדר מש' בייעין על השקלים. וכשדבר אוסישקין נשתתקו כלם ואין פוצה פה ואין מניד אצבע, כאלו פרחו נשמתם. יודע צדיק זה את נפש הסופר העברי ויש לו מה שקוראים בא"י חס לכו וחיובי אל העט לא פחות מאשר אל הא ת... ומחמת בטויו העברי המ צוין הוא מחליף את היוצרות בהפטרות וקורא: זכתתו חרבותיהם לעטים... ואסולו פסידיו ועושי רצונו יודעים, כנראה, היטב את פרשן הנכון של

הפסוק: השמרו לכם "פן" (עט בלע"ו) וביחוד מהפונטיין-פן, שקוריו לו עטרת מי ד...

וכשראיתי בתוך הקהל את ידידנו הר"ל הושיעה-נא זכרתי את משתתף התה שערכו לנו במלון אמדורסקי ע"ח קרן היסוד, ומדי חשבי ע"א ההתחרות שבין שתי הקרנות שלנו, נזכרתי במעשה נאה — לא שלי חליפה! — בשתי חכרות אגיות שהיו מתחרות זו בזו בהעברת הנוסעים על פני הנהר. התברות הוזילו והורידו את המחיר וההתחרות הגיעה לידי כך, שהחברות היו שוכרות בני אדם כדי למשוך אליהן הו נוסעים חנם, ולאחרונה היו מוסרי פים לכל נוסע עוד חלת להם (כולקה בלע"ו) ובכך שיסע, להכעים את החברה המתחרה.

בין הנוסעים האלה נמצא יהודי אחד, שקבל את הלחם ואמר לרבי החובל: מכיון שיצאתי ידי חובתי וקבלתי מכס חנם את ה"בולקה", אולי אפשר ל ב ל י לנסע ?...

ומכונן שמושכים את הסופרים והאמנים שלנו ונותנים להם "בולקים" כדי לכתב, אולי כדאי היה ל ב ל י לנסע ולעשות את "הכנוס" הזה בירור שלם ?... ומספר לי את הסופרים

מת"א, שרצו לשלחם לדילב באוטובו"ס סים גדולים ועשו כאותם הקבצנים בספורו הידוע של מ. ספקטור. שלא רצו ללכת לסעודת מצוה של החתונה, עד שלא יבטיח להם המחונן רובל אחד לכל קבצן. והסופרים התל"אביכים שלנו דרשו אף הם לנסע דוקא במכוניוק דודג' וסטודיבקר, לא כדרך החיילים אלא כגנרלים ממש, ומסתמא הם נצחו וקבלו "בולקים" כדי שיסעו...

ולסוף מכתב הזמנה, שקבלתי מתלמידי י"ח.ע.צ.ע. בזו הלשון ממש: לכבוד מורנו ורבנו ר' עזמות שליט"א.

כשנכנס אדר מרבין בשמחה. ומסתמא יודע מעלתו (וכי מה אינו יודע ?) שהשתא נהוג אי"ה את הנ"ה פורים בירושלם עיה"ק ממש כמו את "הקרנבל" של אנרתי בת"א, להבדיל, והננו מזמינים את רבנו הקדוש להשי' תתף עמנו בנשף המסכות שיערכו הלצים בשושן הבירה. ומחמת שיצאה גזרה ר"ל מלפני השליט בנשף המסכות להטיל קנס של שני גרושים למחוסרי מסכות, הננו באים אליו בהצעה חשאית גמורה, כדי שיוכל להצילנו מהקנס

הארור הזה. אנו מבקשים מרבנו להשי' איל לנו רק לכבוד פורים את ה מ ס ו ה שלו, שאנו נעביר דרך החלון, ונכניס את כל חכרינו תנם, דוגמת הכרטיסים לצעירות בתיאטרון, כידוע...

הו יודע כבוד תורתו בודאי את הפתגם, שכל השכורים מתפכחים בפרים ור' עזמות לובש מסוה כל השנת חוץ מפורים. אנו בטוחים איפוא כי ימלא את בקשתנו ויתעשת לגורלם של חברי ה.ע.צ.ע. ויהיה זה נהנה וזה אינו חסר.

והננו חותמים בברכת חג שמח ועל החתום ב ג ת ז ו ת ר ש * *

כל מה שמדברים בני אדם מסייר מין תמיד את שיחתם ברבד המות, וכל מה שמדברים בירושלם עיה"ק, מוכרחים לגמר בשחיטה. הנה, למשל, עברתי בשבוע זה, ביום ג' לפני משרד ה"מרכז" (לא של אספה"נ), אלא של אספת השופרים, וראיתי יהודי ירושלמי עומד וקורא מודעה גדולה על אריות "השחיטה" שהציגו בלילם שהוא, ראה והנה בחר

רים ובחורות נכנסים ויוצאים מתוך המשרד (לקנות כרטיסים מכהנא). פנה היהודי אל אחד מהם ואמר: גם לחלוצים אוכלי טרפות ישנה ש ח י ט ה ? בודאי, ענו לו הצעירים, רק כאן א ש ה שוחטת ושחיטתה כשרה.

ומכיון שדברנו בנשפים ובכנוסי סופרים, אספר לכם לסוף מעשה נאה, שכתב לי תלמידי הרחוק מגור ביניה אשר בצפון ארופה:

המלך האקון מגורביניה הזומן לכנוס סופרים גדול בעיר הבירה. בעברו בין הקהל, נשמטה מידו הכימ' חטה שלו, ואחד הסופרים מהר למס' רה לו, ויאמר לו המלך: "תודה רבה לך, ארוני הנכבד, טובה גדולה עשית עמדי, חביבי; דע לך ש מ ח ט ת ז ו ה י א ה מ ק ו ס ה י ח י ד י , ש ב ו א נ י י כ ו ל ל ת ח ב א ת א פ י..." אמר עזמות: עכשיו אני מבין מפני מה רב אחב"י בעיה"ק תוחבים את חטמם בכל מקום כנראה, מפני שאין להם מטפחות בכיסם... עזמות